

ENTELEKTÜEL TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNİN TARİHİ

23 Aralık 1876 - 3 Mayıs 1944

Yazarlar

Dr. Celal Hakan KAN

Bölge Adliye Mahkemesi
Ceza Dairesi Üyesi

Dr. Uğur ÂŞIK

Siyaset Bilimi ve Uluslararası
İlişkiler Uzmanı

5. BASKI

© Copyright 2026

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanhığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-362-031-8

Kitap Adı

Entelektüel Türk Milliyetçiliğinin Tarihi

Yazarlar

Celal Hakan KAN

ORCID iD: 0000-0002-0621-4195

Uğur ÂŞIK

ORCID iD: 0000-0002-3279-6985

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SOC026000

DOI

10.37609/akya.4162

Kütüphane Kimlik Kartı

Kan, Celal Hakan.

Entelektüel Türk Milliyetçiliğinin Tarihi / Celal Hakan Kan, Uğur Âşık. 5. bsk.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2026.

222 s. : resim. ; 135x210 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253620318

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

*Haçlı Seferleri'ne karşı bin yıldır bu topraklarda tek başına
savaşan Türk milletine ve onun asil evlatlarına...*

*Stalin ve daha niceleri ile hesaplaşma gününü sabırla bekleyen
Türkistan coğrafyasının annelerine...*

*Tarafız...
Türk milletinin tarafındayız...
Bu yüzden taraf olduğumuzu açıkça beyan ederiz.*

5. BASKIYA ÖN SÖZ

“Entelektüel Türk Milliyetçiliğinin Tarihi”nin beşinci baskısı, bir kitabın ötesinde; bir fikre sadakatin, bir millete bağlılığın ve bir tarihe sahip çıkışın ilanıdır.

Türk milliyetçiliği; bir hatıra değil, bir iddia; bir duygu değil, bir bilinç; bir söylem değil, bir varoluş iradesidir. Bu eser, o iradenin düşünce dünyasındaki izlerini takip etmek, onu anlamak ve anlatmak için kaleme alınmıştır.

Bizim için Türk milliyetçiliği; geçmişe saygı, bugüne sorumluluk ve geleceğe karşı bir yükümlülüktür. Bu çizgi, tavizsiz bir fikrî duruşun adıdır.

Bu kitap, Türk milletine bağlılığın, Türk devletine sadakatin ve millî varlığa inancın açık bir beyanıdır.

Saygılarımızla...

Dr. Celal Hakan KAN / Dr. Uğur ÂŞIK - 23 Nisan 2026

2. BASKI ÖN SÖZ'Ü

Ulus kurma ve ulusal kimlik oluşturma problemi, hem bilim dünyası hem de kamuoyu ile olan önemini şimdiki zamanda da kaybetmiyor. Araştırma literatüründe bu karmaşık sorunlara farklı yaklaşımlar var olup, bunun çeşitli yönleri ele alınmaktadır. Modern Türk halkları oldukça uzun bir tarihsel oluşum yolundan geçmiştir. MS III - IV. yüzyıldan itibaren modern Türklerin ataları, Avrupa ve Asya'nın genişliklerine yerleşip tarihte derin izler bırakan devletler yaratmışlardır (Türk Kağanlığı, Hazar Kağanlığı, Volga Bulgarları, Altın Ordu Devleti, Kazan Hanlığı, Osmanlı Devleti, Kırım Hanlığı vb.).

XIX. yüzyılın sonunda uluslararası haritada sadece bağımsız Türk devleti olarak Osmanlı Devleti kalmıştı. Türk halklarının geri kalanı önce Rus İmparatorluğu topraklarında, sonra ise Sovetler Birliği'nde yaşamaya devam etmiştir.

Farklı zamanlarda gelişen sosyo-ekonomik, politik ve kültürel faktörler Türk uluslarının oluşumunda rol oynamıştır. XIX. yüzyılın sonlarında ve XX. yüzyılın başlarında Türkler için birleştirici rol oynayan önemli ideolojik ve politik akımlardan biri de Türkçülük akımıydı. Bu akım XX. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşanan çalkantılı olaylarda önemli siyasi işlevler görmüştür.

Türkçülük ideolojisi, kendi evrimine katkılarda bulunan büyük düşünürleri de ortaya çıkardı. Türkçülük fikrinin

oluşumu, Osmanlı Devleti'nin siyasal kaderi ve Rusya'daki Türk halklarının geleceği ile doğrudan ilişkilidir. Türkçülüğün öncülleri olarak Türk dünyasının çeşitliliğine ilk kez dikkat çekenlerin Türk tarihçileri olduğu kabul edilebilir.

İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Ahmed Vefik Paşa (1823-1891), öğrencilerine Osmanlıların büyük Türk halkının boylarından sadece birisi olduğunu ve dillerinin Türkiye dışındaki milyonlarca insanın konuştuğu dilin sadece bir lehçesine sahip bulunduğunu açıklamıştır. Süleyman Paşa (1836-1892) “Tarih-i Alam” adlı kitabında (1876) Türklerin İslam öncesi tarihini ele almıştır. Ahmet Cevdet Paşa (1822-1895) “Kavaid-i Osmanlı” adlı çalışmasında Osmanlıcanın oluşumu hakkında yazmıştır. Yazar ve General Mustafa Celaleddin Paşa (Polonyalı göçmen ve Nazım Hikmet'in dedesi Konstantin Boretsky) (1826 - 1876) Türk tarihi ve Türklerin Batı dünyası üzerindeki etkisi hakkında çok şey yazmıştır. Fransızca yayınlanan “Eski ve Modern Türkler” adlı eserinde, modern uygarlığın kökenlerinin Türk tarihinde bulunması gerektiğini ve Türklerin modern Avrupa dil ve kültürlerinin oluşumunu büyük ölçüde etkilediğini savunmuştur. Avrupalı yazarların eserleri, XIX. yüzyılın ikinci yarısında Türk aydınları üzerinde de önemli bir etkiye sahip olmuştur. Ünlü Macar Türkoloğu Arminius Wamberi'nin (1832-1913) çalışmaları, Türk okuyucularına Orta Asya ve Rusya Türk halklarını tanıtmıştır. XIX. yüzyılın sonlarında Fransız tarihçi Leon Kaun'un “Asya, Türkler ve Moğollar Tarihine Giriş” adlı kitabı Türkiye’de çok popülerdi ve Fransızcadan Türkçeye çevrilmişti.

Sovyet yönetiminin ilk yıllarında Türkiye’ye göç eden Yusuf Akçura (1876-1935), Sadri Maksudi (1879-1957), Musa Jarullah Bigiev (1875-1949), Gayaz Ishaki (1878-1954),

Fatih Kerimi (1870-1937), Gabderaşit İbrahimov (1857-1944), Akdes Nigmati Kurat (1903-1971) gibi Tatar aydınları, Osmanlı Devleti'nin siyasi, bilimsel ve kültürel alanlarındaki gelişiminde paha biçilemez hizmetler vermişlerdir.

Türkler egemen ulus olan Osmanlı Devleti'nden farklı olarak Rus İmparatorluğu'nda tam tersine, seküler toplum ve Ortodoks Kilisesi'nin kültür ve din alanındaki ciddi baskısını yüzyıllarca ezilerek yaşamışlardı. Rusya Türk halklarının kültürel ve siyasi uyanışı XVIII - XIX. Yüzyılın başlarında başlar. İdil Tatarlarında reformun asıl ataları Gabdenasır Kursavi, Şigabutdin Merceni, Hüseyin Faizhanov ve Kayum Nasıyri idi. Bu bilim adamları, Türk halklarının tüm yaşamlarında temel reform ihtiyacını ortaya koydular. Cedidçilik hareketi toplumda geniş bir yankı buldu ve Türk halklarının tarihsel ilerlemesine katkıda bulundu. Rus topraklarında Türkçülüğün kurucusu, Tatar eğitimci, öğretmen ve gazeteci İsmail Bey Gaspralı'dır.

Gaspralı, modernleşme ve İslam'a yeni bir yaklaşımla aslında Türkçülüğün gelişmesinin temelini atmıştır. Gaspralı'nın öğretileri, büyük Tatar tarihçi ve politikacı Yusuf Akçura tarafından geliştirilerek devam etmiş ve yeni boyutlara ulaşmıştır. Yusuf Akçura Rus ve Osmanlı topraklarında yaşayan Türk halklarını bağımsız bir devlet altında birleştirmek için çabaladı. O Türk birliği fikrinin destekçisi ve fikir babasıydı.

Fakat Sovyetler Birliği'nde ciddi bir Türkçü hareketi olmadığı ve Türkçülük ideolojisinin gözle görülür bir siyasi olgu haline gelemediği unutulmamalıdır. Sovyet hükümeti, Türkçülerin kendilerini savunma girişimlerini bastırmayı başardı. Sonuç olarak "burjuva milliyetçisi" olduğundan şüphelenilen ulusal siyasi liderlerin çoğu baskıya maruz kaldı. Sovyetler Birliği döneminde, Türk ulusal hareketinin

temsilcilerinin bir kısmı siyasi olarak farklı ülkelere göç etmişlerdi.

Türk dünyası etno kültürel bir topluluk olarak varlığını sürdürdü ve XX. yüzyılın sonundan itibaren sosyal yaşamın yeni taleplerine uyum sağlama becerisi gösterdi. Bu yenilenme, ilk önce dünyadaki tek bağımsız Türk devleti olan Türkiye'yi kapsıyordu. Ama şimdi dünyadaki bütün Türk halklarının yenilenme zamanı geldi.

Cumhuriyet Savcısı Celal Hakan Kan ve Dr. Uğur Aşık'ın "**Entelektüel Türk Milliyetçiliğinin Tarihi**" adlı eseri, Türkçülük çalışmalarına değerli bir katkıdır. Araştırmanın önemli olduğu şüphesizdir. Çalışma, Türk halklarının ulusal kurtuluş hareketinin büyümesinde önemli rol oynayan Türkçülük ideolojisinin önemini ortaya koymaktadır. Artık Rus idari komuta sisteminin boyunduruğundan Türk halklarının da kurtulmasının zamanı gelmiştir. Bu eser ulusal kimliğimizi ortaya koyarak geçmişimizi ve günümüzdeki düşüncelerimizi yansıtmak için bir fırsat sağlamaktadır.

Biz büyük Türk uygarlığının varisleriyiz, üç yüz milyonluk bir topluluğun, kendi yüzü ve adı olan Türk'üz ve bunu unutmamalıyız.

Bir gün Kızıl Elma ülküsünde ve Türk birliğinde buluşacağız. Çok yakın bir zamanda Macaristan ovalarından yola çıkan bir Türk-Hun evladını Doğu Türkistan yaylalarında elimizde Turan bayraklarıyla karşılayacağız.

Doç. Dr. Gülnara Gainutdinova

Uluslararası Rus Edebiyat Akademisi

Gerçek Üyesi

1. BASKI ÖN SÖZ'Ü

1853 yılında başlayan ve özellikle biz Türklerin tarihinde dönüm noktası sayılması elzem olan Kırım Savaşı veya daha çok bilinen adıyla Türk-Rus savaşı, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Avrupa'nın Doğu Milletleriyle iştirak ettiği bir savaş olup, tarihin akışını değiştirmiştir.

Rus yazar Leo Tolstoy o dönemde yazıları yayınlanmaya başlamasına rağmen Kırım Savaşına katılarak, Türklere karşı savaşmak istemiş ve üç cephede yer almıştır. Türkler hakkında raporlar hazırlamış ve Çar'a göndermiştir. Savaş ve Barış yapıtını Kırım Savaşından esinlenerek yazmış ve bu eser dünya klasikleri arasında yerini almıştır. Tüm dünya gibi Türk Milliyetçileri de Tolstoy'u bilir ve hayranlıkla eserlerini okurlar. Elbette Rus, Alman, İngiliz, Fransız, İtalyan ve daha bir çok fikir insanını bilmeli ve eserleri ile aşına olmalıyız. Fakat kendi aydınımızı, onların prensiplerini ve fikirlerini de okuyarak anlamak için çabalamalıyız. Bu savaş sonrası Türk Milletinin üzerine inen tehlikeyi fark eden ve olumsuz uyararı İsmail Gaspıralı'nın Türk gençleri tarafından bilinmemesi adeta bir utanç kaynağıdır.

Kırım Savaşından neredeyse 10 yıl sonra, 1865 yılında Çarlık Rusyası, Türk topraklarını işgale başladı. Taşkent'in düşmesi ile Batı'nın Orta Asya olarak belirlediği Büyük Türkistan dini, ekonomik, askeri ve kültürel olmak üzere tüm alanlarda bağımsızlığını kaybetti.

Edward Allworth'un Central Asia 130 Years of Russian Dominance, a Historical Overview adlı eserinde itiraf ettiği gibi, 16. yüzyıl ve hatta daha sonraki dönemlerde de Orta

Asya Türklerinin edebiyat, sanat, mimari, musiki, felsefe, astronomi, tıp, matematik ve eğitim alanlarında ki başarıları Rusya'dan çok daha üstündü.

Kırım Savaşı'nda görevli olan İngiliz subaylar Captain James Butler ve Lieutenant Charles Nasmyth, Türklerin tehlike karşısındaki korkusuzca ön saflara atılmalarına ve insanlık üstü cesaretlerine karşı duydukları hayranlıkları gizleyememişler ve raporlarında belirtmişlerdir.

Ama Türk entelektüeller savaşta cesaretlerinin yanı sıra ilim dünyasında ve aydınlanma hareketlerinde de politik atmosfere bakmadan cesurca ön saflarda yerlerini almış ve Türk Milletine ışık tutmuşlardır.

Bu elinizde tuttuğunuz değerli çalışma, özellikle Kırım Savaşı sonrası ortaya çıkan ve emperyal güçler altında yok olmaya mahkûm edilen Türk Milletinin benliklerini ve kimliklerini muhafaza edebilmeleri uğruna ömürlerini feda eden Türk Aydınlarımız hakkında bilmemiz gereken bilgileri bize sunuyor.

İsmail Gaspıralı “**Dilde, fikirde ve işte birlik**” şiarıyla milli kimliğimizi teşkil eden din, kültür, örf ve adetlerimize sahip çıkmamızın elzemini mesaj olarak bizlere vermiştir. Ayrıca birlikte eyleme geçilmesi ve birlik içinde iş görmemiz gerektiğini vurgulamıştır. Ancak bu şekilde yayılmacı Rus ve diğer ülkelerin emperyalizmine karşı Türk olarak ayakta kalabiliriz. Fatih Kerim'in asla unutmamız gereken söylemi “**insanı insan eden ilim olduğu gibi insanlıktan çıkarıp rezil ve maskara eden şey de yalnız cehalettir.**”

Geçmişimizi ve atalarımızı anlatan Entelektüel Türk Milliyetçiliğinin Tarihi isimli bu eser, cehaletimizi alıp kendimize gelmemizi sağlayacaktır.

Melek MAKSUDOĞLU

Dr. Celal Hakan KAN

Hatay'ın Dörttyol ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İskenderun'da tamamladı. 1995 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1999 yılında mezun oldu. 2000 yılında Stajyer Hâkim-Savcı olarak göreve başladı. Sırasıyla Artvin, Karaisalı, Tarsus, Kars, Sakarya, Osmaniye, Adıyaman ile Adana'da Cumhuriyet Savcısı ve Adana Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesinde Üye Hakim olarak görev yaptı. Halen İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 25. Ceza Dairesinde Üye Hakim olarak görev yapmaktadır.

Bir süre Anayasa Mahkemesinde Raportör Hâkim olarak çalıştı. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalında başladığı yüksek lisans eğitimini “**Türk İnfaz Hukukunda Şartla Salıverme Kavramı**” konulu tez ile 2014 yılında tamamladı. 2017 yılında başladığı Doktora eğitimini İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalında “**Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik veya Aşağılama Suçu**” konulu tez çalışması ile bitirerek 11.05.2023 tarihinde doktor ünvanını almıştır. İyi derecede İngilizce bilmekte olup ceza ve infaz hukuku alanında çeşitli hakemli dergilerde yayınlanmış makaleleri ile “**Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Koşullu Salıverme**”, “**Türk Hukukunda Hapis ve Adli Para Cezalarının İnfazı**” ve “**Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik veya Aşağılama Suçu**” adlı kitapları bulunmaktadır.

Dr. Uğur AŞIK

Adana'nın Karaisalı ilçesinde dűnyaya geldi, İlk, orta ve lise eęitimini Adana'da tamamladı. Afyon Kocatepe  niversitesi ve EskiŐehir Anadolu  niversitelerinde İnaaat Műhendislięi ve İktisat (Maliye) eęitimlerini tamamladı. Yűksek lisansını  aę Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitűsűnde Kamu Hukuku alanında tamamladı. İstanbul GeliŐim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitűsű Siyaset Bilimi ve Uluslararası İliŐkiler Ana Bilim Dalında **“FaŐizm İdeolojisi Baęlamında Tűrk Milliyetçilięi: Milliyetçi Hareket Partisi  zerine Bir İnceleme”** adlı tez ile Doktora çalıŐmasını tamamlayarak Dr.  nvanını aldı. Benzer konularda çalıŐmalarına devam etmektedir.

SUNUŞ

Bu eser yüce Türk milletine olan bir borcun ifası için kaleme alınmıştır. Bilindiği üzere Türk milliyetçileri tarih boyunca yaptığı eylemlerden dolayı hiçbir uluslararası mahkemede yargılanmamıştır. Türk milletinin terk etmek zorunda kaldığı topraklarda günümüzde dahi kan ve gözyaşı hiçbir zaman eksik olmamıştır. Bu eserde Balkanlar'da ve özellikle Kırım ile Tataristan'da dünyaya gelen bir avuç genç aydının, Anadolu'da başlayan Türkçülük akımına etkileri ve kendi vatanlarındaki acı dolu mücadeleleri anlatılmıştır.

Türk milleti; Kırım, Selanik, Manastır, Kazan ve Ufa'dan gelen genç aydınlara çok şey borçludur. Bu aydınların, kendi vatanlarında yaktıkları meşaleler, Osmanlı'nın son döneminde yetişen Türkçü aydınlarımızı da derinden etkilemiştir.

Hor görülen Türk milleti ve Türkçülük kavramı bu entelektüel gençlerin sayesinde ayağa kalkarak Batı emperyalizmine karşı bir meydan okuma mücadelesine girişmiştir.

Bu eserde; sürgün edilen, tutuklanan ve kurşuna dizilerek idam edilen entelektüel Türk aydınlarının hikâyelerini de öğreneceksiniz. Son tahlilde ise Türk milliyetçiliğinin, faşizm ya da Nazizm gibi despot yönetimlerle eş değer tutulamayacak kadar farklı bir ideoloji olduğunu okuyacaksınız.

Bu eserin yazımı aşamasında en az bizler kadar emek harcayan Cumhuriyet Savcısı Mesut Gökçaya ile kitabımızın ilk baskısının ön sözünü yazan Sayın Melek Maksudoğlu'na ve Türk birliği ülküsüne gönül veren ve kitabımızın 2. baskısının ön sözünü yazarak bizleri ziyadesiyle onurlandıran Doç. Dr. Gülnara Gainutdinova'ya teşekkürlerimizi sunarız.

Dr. Celal Hakan KAN / Dr. Uğur ÂŞIK - 1 Aralık 2020

ÖZET

Bireylerin mensubu oldukları topluma karşı duydukları aidiyet duygusunun temel kaynağı kabul edilen milliyetçilik; çoğunlukla ırkçılık, faşizm, etnikçilik gibi söylemlerle bir arada anılsa da gerek günümüz gerekse eski toplumların en belirgin sosyolojik gerçeğidir.

Milliyetçilik daha çok birleştirici ve aynı zamanda eşitlikçi yanıyla ırkçı anlayıştan tamamen ayrılmaktadır. Irkçılık daha çok biyolojik benzerlikler ve bir diğerrinin üzerine yaptığı üstünlük anlayışı üzerine kurulan bir söylem olması yönüyle milliyetçilik ile bağdaştırılamaz. Başka bir ifadeyle ırkçılık milletlerin kendinden olmayana düşmanca duygu beslemesidir.

Faşizm ise daha çok seçkinliğe dayanmakta ve hatta şiddetle bütünleşmesi ile halkın iradesinden daha çok siyasi iktidarın öncelikli olarak mutlak hâkimiyeti ve devletin üstünlüğüne atıf yapmakta ve halkın iradesini yok saymaktadır.

Faşizm ve milliyetçilik kavramlarının ikisinde de milli birlik ve beraberlik anlayışı vurgulansa da faşizmde bu yaklaşım millet iradesinden daha çok otoriter bir anlayışın baskısı altında gerçekleşerek daha çok iktidarın kayıtsız şartsız egemenliği ve millet için devlet değil devlet için millet anlayışı baskın gelmektedir.

Çalışmamızın ana temelini teşkil eden Türk milliyetçiliği ise Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma döneminde ortaya çıkmış olması ile modernist, toplumun birlikte yaşamaktan doğan dayanışma duygusuna olan yaklaşımı ile de ilkçi bir

nitelik taşımaktadır. Çalışma kapsamında görülebileceği gibi, Türkiye’de ve dünyada Türk milliyetçiliğini faşizm tanımlaması ile bütünleştirme eğilimi genellikle sol düşüncenin etkisi altında ortaya çıkmış ve kapsamlı bir değerlendirmeden ziyade faşizmin aşırı milliyetçi yönü üzerinden yürütülmüştür. Dolayısıyla sol düşüncenin tarihsel ve ideolojik karşıtı konumunda bulunan Türk milliyetçiliğine yönelik faşizm iddiası, Osmanlı’nın son döneminde ortaya çıkan Türkçülük akımının Ziya Gökalp gibi savunucuları tarafından kesin bir şekilde reddedilmiştir. Türk milliyetçiliğinin en büyük düşmanları olarak nitelendirilmesi doğru olsa da komünizm karşıtlığı ve faşizm arasında paralellik kurmak zordur.

Temel olarak iki bölümden oluşan çalışmamızın birinci bölümünde özellikle faşizm, nasyonalizm, falanjizm ve milliyetçilik gibi tanımlamalara yer verilmiştir.

İkinci bölümde ise Türk milliyetçiliğinin Osmanlı’nın son dönemlerinde ortaya çıkması ile Cumhuriyet döneminin 1960’lara kadar olan kısmında siyasal partileşme hareketlerine kadarki süreç incelenerek entelektüel Türk milliyetçiliğinin doğuşu, verilen mücadeleler ve dönemin Türk aydınlarının hangi zorluklarla Türkçülük akımını savundukları anlatılarak Türkçülüğün özellikle faşizmden farklı ve kültür temelli bir akım olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu bölüm yazılırken Başkurt, Kazak, Macar, Kırım, Tatar, Özbek ve Azerbaycan tarihi de geniş bir şekilde araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Faşizm, Milliyetçilik, Türk Milliyetçiliği, Falanjizm, Nasyonalizm, Ulus, Ulusçuluk.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	v
Sunuş	3
Özet	5
Giriş	11
BÖLÜM 1	
FAŞİZM - MİLLİYETÇİLİK VE ETNİK SORUNLAR	13
1.1. Etnisite - Ulus Devlet - Milliyetçilik ve Faşizm	13
1.1.1. Etnisite	13
1.1.2. Ulus - Ulusçuluk ve Ulus Devlet.....	15
1.1.3. Milliyetçilik	20
1.2. Toplumların Faşizm ve Milliyetçilik Algıları ve Kurumsal Anlamda Milliyetçiliğin Değişkenliği	24
1.2.1. Toplumların Milliyetçilik Algıları	24
1.2.2. Milliyetçilik Kuramları	25
1.2.2.1. İlkçi (Primordial) Kuramlar	26
1.2.2.2. Modernist Kuramlar	27
1.2.2.3. Etno Sembolcü Kuramlar	29
1.3. Milliyetçilik Modelleri	31
1.3.1. Liberal Milliyetçilik	32
1.3.2. Muhafazakâr Milliyetçilik	33
1.3.3. Yayılımcı Milliyetçilik	35

İçindekiler

1.3.4. Anti-Sömürgeci Milliyetçilik.....	37
1.4. Küresel Dünyada Milliyetçilik ve Ekonomi İlişkisi.....	39
1.4.1. Milliyetçi Ekonomi Modeli Olarak Merkantilizm	39
1.4.2. Küreselleşen Dünyada Ulus Devlet ve Milliyetçilik.....	43
1.5. Faşizm	47
1.5.1. Faşizm Kavramı ve Kapsamı.....	47
1.5.2. Faşizmin Düşünsel ve Tarihsel Kökenleri.....	52
1.5.3. Faşizmin İdeolojik Temelleri	59
1.6. Nasyonal Sosyalizm İdeolojisi.....	66
1.6.1. Nasyonal Sosyalizmin Ortaya Çıkışı ve İdeolojik Temelleri	68
1.6.2. Doğu Avrupa ve Sovyetlere Yönelik Faaliyetler	73
1.6.3. Nasyonal Sosyalizmin Çöküşü	74
1.7. İspanya Falanjizmi.....	79
1.7.1. Falanjizmin Ortaya Çıktığı Dönemin Genel Siyasi Tablosu	79
1.7.2. Falanjizmin Ortaya Çıkışı	81
1.7.3. Falanjizmin İspanya İç Savaşı'ndaki Etkinliği ve Yükselişi.....	84
1.7.4. Falanjizmin Etkisini Yitirmesi.....	87
1.8. Değerlendirme	88

BÖLÜM 2

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	91
2.1. Cumhuriyet Öncesi Türk Milliyetçiliği.....	91
2.1.1. Osmanlı Devleti ve Türk Kimliği.....	91
2.1.2. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Ortaya Çıkışı.....	100
2.1.3. İttihat ve Terakki'nin Türkçülüğe Katkısı.....	105
2.2. Rusya'da Yetişen Aydınlar ve Türkçülük.....	113
2.2.1. İsmail Gaspiralı ve Türkçülük Mücadelesi.....	117
2.2.2. Zeki Velidi Togan ve Türkçülük Mücadelesi	120
2.2.3. Fatih Kerimî ve Türkçülük Mücadelesi	128
2.2.4. Alihan Bökeyhanoglu ve Türkçülük Mücadelesi	131
2.2.5. Abdülhamit Süleyman Çolpan ve Türkçülük Mücadelesi	135
2.2.6. Yusuf Akçura ve Türkçülük Mücadelesi.....	137
2.2.6.1. Üç Tarz-ı Siyaset Ekseninde Türkçülüğün Doğuşu	139
2.3. Dil ve Tarih Alanında Türkçülük	143
2.4. Siyasal İdeoloji Olarak Türkçülüğün Doğuşu.....	146
2.5. Milliyetçi Örgütlenme.....	149
2.5.1. Türk Derneği.....	149
2.5.2. Türk Yurdu Cemiyeti	150
2.5.3. Türk Gücü Derneği	151
2.5.4. Türk Ocakları.....	151
2.6. Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliği	156
2.6.1. Millî Mücadele ve Milliyetçilik.....	157
2.6.2. Erken Cumhuriyet Döneminde Milliyetçilik	158
2.6.3. Millî Şef Döneminde Milliyetçilik	165
2.7. Turancılık.....	167

İçindekiler

2.7.1. Dünyada ve Osmanlı Devleti'nde Turancılığın Tarihsel Seyri.....	167
2.7.2. Turancılık ve Macarlar.....	171
2.7.3. Türk Dünyasında Turancılık Düşüncesi	176
2.7.4. Türkcü - Turancı Milliyetçilik	180
2.8. Muhafazakâr Milliyetçilik	185
2.9. Türk Milliyetçiliğinde Kültürel ve Etnik Milliyetçilik Ayrımı.....	187
Sonuç	192
Kaynaklar	197

KAYNAKLAR

Kitaplar:

- Acar, İsmail (2004) Türk Ocakları, Balıkesir.
- Acun, Fatma, Atatürk ve Türk İnkılap Tarihi, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2010.
- Adorno, Theodor, Otoriteryen Kişilik Üstüne Niteliksel İdeoloji İncelemeleri, 1. Basım, İstanbul: Say Yayınları, 2011.
- Ahmad, Feroz, İttihatçılıktan Kemalizm'e, (Çev. Fatmagül Berktaş), İstanbul: Kaynak Yayınları, 1985.
- Ahmed, Feroz, İttihat ve Terakki (1908–1914), (Çev. Nuran Yavuz), Ankara: Kaynak Yayınları, 1984.
- Akçiçek, Eren; Karayaman, Mehmet (2007) Atatürk'ün Türk Ocaklarını Ziyaretleri ve Yaptığı Konuşmalar, İzmir.
- Akçura, Yusuf (1998) Türkçülüğün Tarihi, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Akçura, Yusuf (2005) Üç Tarz-ı Siyaset, Ankara: Lotus Yayınları.
- Aksoy, A. Şerif, İttihat ve Terakki Enver Paşa, İstanbul: Nokta Kitap.
- Akşin, Sina, Jön Türkler ve İttihat ve Terakki, Ankara: İmge Kitabevi, 2001.
- Aktürk, Şener (2013) "Milliyetçilik ve Etnisite Çalışmaları", Uluslararası İlişkilere Giriş, Ş. Kardaş & A. Balcı, İstanbul: Küre Yayınları.
- Allabergen, Kırıkbay, Jarılğasın Nuskabayulı, Altı Alaştın Ardaktıları, Almatı, 1994.
- Andrés-Gallego, J., "Fascismo o Estado Católico": Ideología, Religión y Censura en la España de Franco (1937-1941), (Vol. 106). Madrid: Encuentro, 1997.
- Arrighi, Giovanni Hopkins Terence K. ve Wallerstein, Immanuel (2004) Sistem Karşıtı Hareketler. İstanbul: Metis Yayınları.
- Atatürk, Mustafa Kemal (2015) Nutuk, Ankara: Kaynak Yayınları.
- Baykara, Tuncer, Zeki Velidî Togan, Türk Büyükleri Dizisi 110, Kültür Bakanlığı Yayınları: 1042, I. Baskı, Ankara, 1989.
- Bayraktar, Özgür (2017) Ülkücü Harekette Bölünme: Milliyetçi Hareket Partisi ve Büyük Birlik Partisi, Ankara: Gece Kitaplığı.

Kaynaklar

- Bayur, Yusuf Hikmet, Türk İnkılâp Tarihi, C. II, Ankara: TTK Yayınları, 1982.
- Berkes, Niyazi, Türkiye’de Çağdaşlaşma, İstanbul: Doğu-Batı Yayınları, 1978.
- Bora, Tanıl (1998) Türk Sağının Üç Hali: Milliyetçilik, Muhafazakârlık, İslamcılık, İstanbul: Birikim Yayınları.
- Bora, Tanıl (2003) Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: Milliyetçilik, Cilt IV, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bukharin, Nicolai I. (2009) Emperyalizm ve Dünya Ekonomisi, İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Caplan, J., Hitler Almanyası 1933-1945, (Çev. İdem Erman), İstanbul: İnkılâp Yayınları, 2017.
- Cevizci, Ahmet, Felsefe Sözlüğü, İstanbul: Paradigma Yayınları, 1999.
- Christie, Clive (1998) Race and Nation: A Reader, London: I. B. Tauris Publishers.
- Davies, Norman, Avrupa Tarihi, (Çev. B. Çığman, S. Kaya, K. Emiroğlu, E. Toğçugil), Ankara: İmge Yayıncılık, 2011.
- Devlet, Nadir, Rusya Türklerinin Milli Mücadele Tarihi (1905-1917), Ankara, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları. 1985.
- Donuk, Abdülkadir, “Basmacı Hareketi”, Diyanet İslam Ansiklopedisi, V (1992).
- Eberle, H., M. Uhl, Hitler Kitabı, (Çev. Mustafa Tüzel), İstanbul: Alfa Yayınları, 2017.
- Elverdi, Ezel, Özer, Dursun ve Debbahoğlu, Ahmet (1979) Türk Milliyetçiliği ve Batılılaşma, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Erdoğan, Mustafa, (1999) “Milliyetçilik İdeolojisine Dair”, Liberal Düşünce, 15, ss.89-98.
- Erözden, Ozan (1997) Ulus Devlet, Ankara: Dost Kitabevi.
- Ersaydı, Alper, Türklüğün Anadolu’dan Tasfiyesi, İstanbul: AKY Basım Yayın, 2011.
- Gerek, Nüvet (2004) Siyaset Bilimi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Göçek, Fatma Müge, “Türkiye’de Çoğunluk, Azınlık ve Kimlik Anlayışı”, Türkiye’de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları, TESEV Yayınları, İstanbul, 2005.
- Gökâl, Ziya (1976) Türkçülüğün Esasları, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Gökâl, Ziya (2004) Türkçülüğün Esasları, İstanbul: Bordo Siyah Klasik Yayınlar.

Kaynaklar

- Gökçek, Fazıl, İstanbul Mektupları Kitabı İçin Yazdığı Giriş, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2001.
- Gökürk, Gökhan, "Siyasal Partilerin Doğuşu: Tarihsel ve Toplumsal Kökenleri", İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi, S. 54, İstanbul, 2016
- Görücü, Çağdaş, Zeki Velidî Togan: Milliyetçilik ve Tarih Yazımı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı (Siyaset Bilimi), Ankara, 2009.
- Göze, Ayferi, Siyasal Düşünceler ve Yönetimler, İstanbul: Beta Yayınları, 2000.
- Griffin, Roger (1993) Faşizmin Doğası, çev. A. Selman, İstanbul: İletişim, 1993.
- Güvenç, Bozkurt, Türk Kimliği: Kültür Tarihinin Kaynakları, T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, 2. Baskı, 1994.
- Haddad, William W. (1977) "Nationalism in the Ottoman Empire," in Nationalism in a Non-National State: The Dissolution of the Ottoman Empire, William W. Haddad and Ochsenwald William (eds), Columbus: Ohio State University Press.
- Hançerlioğlu, Orhan, Felsefe Ansiklopedisi, C. 4, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1976.
- Hanioğlu, M. Şükrü, Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük 1889-1902, C. I, İstanbul: İletişim Yayınları, 1985.
- Harrison, Kevin; Boyd, Tony (2003) Understanding Political Ideas and Movements, Manchester: Manchester University Press.
- Hartmann, Richard, "Zum Gedanken des "Kongreß" in den Reformbestrebungen des islamischen Orients", Die Welt des Islams, Band 23, 1941.
- Hayat Mücadeleleri Selahattin Adil Paşanın Hatıraları, İstanbul: Zafer Matbaası, 1982.
- Heyd, Uriel, Türk Ulusçuluğunun Temelleri, (Çev. Kadir Güney), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.
- Heywood, Andrew (2007) Siyasi ideolojiler, Ankara: Adres Yayınları.
- Heywood, Andrew (2011) Siyasi İdeolojiler, (Çev. H. İnaç). Ankara: Adres Yayınları.
- Heywood, Andrew (2016) Siyasi İdeolojiler: Bir Giriş, Genişletilmiş 5. Baskı, çev. L. Köker, İstanbul, BB101.
- Hitler, Adolf, Kavgam, (Çev. G. Birol), Ankara: Yason Yayınları, 2016.
- Hobsbawm, Eric (1995) The Age of Extremes: 1914-1994, London: Abacus.

Kaynaklar

- Hobsbawn, Eric John (2014) Milletler ve Milliyetçilik: Program, Mit, Gerçeklik. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Howard, Douglas A., The History of Turkey, London: Greenwood Press, 2001.
- İnalçık, Halil, “Hermenötik, Oryantalizm, Türkoloji”, Doğu Batı, Yıl 5, S. 20, Ağustos, Eylül, Ekim, 2002.
- İnalçık, Halil, “Osmanlı Padişahı”, AÜİİBF Dergisi, S. 13, 1958.
- Jackson, G., Spanish Republic And The Civil War, 1931-1939, Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2012.
- Jaeschke, Gotthard, “Der Turanismus der Jungtürken; Zur osmanischen Außenpolitik im Weltkriege”, Die Welt des Islams, Band. 23, 1941.
- Kan, G. V., N. U. Şayahmetov, Kazakistan Tarihi, Almatı, 2009, s. 160.
- Karakaş, Mehmet (2007) Türk Ulusçuluğunun İnşası, Ankara: Elips Kitap.
- Karatepe, Şükrü (1997) Tek Parti Dönemi, İstanbul: İz Yayıncılık, 1997.
- Karpat, Kemal (2015), Osmanlı’dan Günümüze Ortadoğu’da Millet, Milliyet, Milliyetçilik, çev: Recep Boztemur, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Karpat, Kemal H., Osmanlı’dan Günümüze Kimlik ve İdeoloji, 2. Baskı, TİMAŞ Yayınları, İstanbul, 2009.
- Karpat, Kemal, “Kimlik Sorununun Türkiye’de Tarihi, Sosyal ve İdeolojik Gelişmesi”, Türk Aydını ve Kimlik Sorunu, Derleyen: Sabahattin Sen, Bağlam Yayıncılık, Ankara, 1995.
- Karpat, Kemal, İslam’ın Siyasallaşması, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004.
- Kastrati, Zhala Babashova, Tatar Modernleşmesinin Öncüsü Fatih Kerimi ve Türk Dünyasında Dil Birliği Oluşturma Çabaları, Kastamonu Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü.
- Kayalı, Hasan, Jön Türkler ve Araplar: Osmanlıcılık, Erken Arap Milliyetçiliği ve İslamcılık (1908-1918), (Çev. Türkan Yöney), 2. Baskı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1998.
- Kazgan, Gülten (2009) İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Kershaw, I., Hitler, 1889-1936: Hubris, (Çev. Zarife Biliz), C. I, İstanbul: İthaki Yayınları.

Kaynaklar

- Kocaođlu, Timur, "İsmail Gaspirinski`den Mustafa Cokay'a Kadar Türk Dnyasında Dil Meselesinde Üç Farklı Görüş", Türk Yurdu, Kasım 1998.
- Koçak, Cemil (2002) "Türk Milliyetçiliğinin İslam'la Buluşması: Büyük Doğu", Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Milliyetçilik, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kohn, Hans, Geschichte der Nationalen Bewegung im Orient, Kurt Vowinckel Verlag, Berlin-Grunewald, 1928.
- Kolođlu, Orhan, İttihatçılar ve Masonlar, İstanbul: Pozitif Yayıncılık, 2012.
- Konratbayev, Ordalı, Turar Riskulov, Koğamdık, Sayasi Cane Memlekettik Kızmeti, Almatı, Kazakistan, 1994.
- Koygeldiyev, M., Alaş Kozgalısı, Almatı, 1995.
- Kursher, David (1998) Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu, Çev. Zeki Doğan, İstanbul: Fener Yayınları.
- Laçiner, Ömer, Bora Tanıl, "Die Turkrepubliken und die Türkei: der zweite Anlauf", Zeitschrift für Türkeistudien, 8. Jahrgang, Heft 1, Leske + Budrich, 1995.
- Landau, Jacob M., Pantürkizim, (Çev. Mesut Akın), İstanbul: Sarmal Yayınları, 1999.
- Landau, Jakob M., Pan-Türkizm, (Çev. Mesut Akın), İstanbul, Sarmal Yayınevi, 1. Baskı, 1999.
- Lewis, Bernard (1993) Modern Türkiye'nin Doğuşu, çev. Metin Kıratlı, Ankara: TTK Yayını.
- Linz, Juan J. (2003) "Fascism as Latecomer: An Ideal Type with Negations". A. Kallis (ed), The Fascism Reader, London; New York: Routledge.
- Macit, Muahmmet Hanifi, Faşizm ve Nazizm, Ankara: Savaş Yayınları, 2006.
- Macksey, K. J., İkinci Dünya Savaşı'nda Askeri Hatalar, (Çev. M. Tanju Akad), İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2012.
- Marshall, Gordon (1999) Sosyoloji Sözlüğü, çev. O. Akinhay ve D. Kömürcü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mazower, M., Hitler İmparatorluğu, İşgal Avrupa'sından Nazi Yönetimi, (Çev. Yavuz Alogan), 2. Baskı. İstanbul: Alfa Yayınları, 2014.
- McNab, C., Hitler'in Ordusu, Nazi Savaş Makinesinin Tarihi, 1939-1945, (Çev. Okan Doğan), İstanbul: Timaş Yayınları, 2015.
- Michel, Henri (1993) Faşizmler, Çev. Füsun Üstel, İstanbul: İletişim Yayınları.

Kaynaklar

- Oran, Baskın (1977) Az gelişmiş Ülke Milliyetçiliği: Kara Afrika Modeli, Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayını.
- Ortaylı, İlber, Osmanlı Barışı, TİMAŞ Yayınları 1596, İstanbul, 2007.
- Öğün, Süleyman (2000) Mukayeseli Sosyal Teori ve Tarih Bağlamında Milliyetçilik, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Önder, Zehra, “Vom osmanischen Vielvölkerstaat zum National-Staat der Modernen Türkei”, Die neue Gesellschaft, 29. Jahrgang, 1982.
- Örs, H. Birsen 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008.
- Özbek, Nadir, “Zeki Velidi Togan ve Milliyetler Sorunu: Küçük Başkurdistan’dan Büyük Türkistan’a”, Toplumsal Tarih, 8(44), Ağustos, 1997.
- Özdamar, Barış., Karaca, R. Kutay. (ed), Diplomasi Tarihi 1, Bursa Dora Yayınları.
- Özdemir, E., “Kazak Kültürel Hayatında Tatarların Etkisi ve Kazak Ceditçiliğinin Gelişimi”, Bilig, S. 48, 2009.
- Özkırmı, Umut (1999) Milliyetçilik Kuramları, İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Özkırmı, Umut (2015) Milliyetçilik Kuramları, Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Poulantzas, Nicos (2016) Faşizm ve Diktatörlük, 3. Baskı, Çev: Ahmet İnel, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Rauf, Leskovikli Mehmet, İttihat ve Terakki Ne İdi, İstanbul: Alfa Basım Yayım 2013.
- Raychaudhuri, A., The Spanish Civil War: Exhuming a Buried Past, Cardiff: University of Wales Press, 2013.
- Revah, M. Ojeda, Mexico And The Spanish Civil War: Political Repercussions For The Republican Cause, Eastbourne: Sussex Academic Press, 2015.
- Romero Salvadó, J. F., Historical Dictionary Of The Spanish Civil War, Lanham, Md: Scarecrow Press, 2013.
- Sander, Oral, Siyasi Tarih (1918-1994), Ankara: İmge Yayıncılık, 2013.
- Sarıca, Murat; Aybar, Rona (1962) Faşizm, İstanbul: İzlem Yayınları.
- Sarınay, Yusuf (2008) Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Sarınay, Yusuf, Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları (1912-1931), İstanbul: Ötüken Yayınevi, 1994.

Kaynaklar

- Sarımay, Yusuf, Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2008.
- Saybaşı, Kemal, "Münevver, Entellektüel, Aydın", Türk Aydını ve Kimlik Sorunu, (Der. Sabahattin Şen), Bağlam Yayıncılık, Ankara, 1995.
- Semiz, Yaşar, Atatürk Döneminin İktisadi Politikası, Konya: Saray Kitabevi, 1996.
- Shaw, Stanford J., Ezel Kural Shaw, Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye, (Çev. Mehmet Harmancı), C. 2, 3. Baskı, e Yayınları, İstanbul, 2000.
- Skirbekk, Gunnar, Nills Gilje, Antik Yunan'dan Modern Döneme Felsefe Tarihi, (Çev. Ş. Mutlu, E. Akbaş), İstanbul: Kesit Yayınları, 2006.
- Smith, Anthony (2002) Küreselleşme Çağında Milliyetçilik, (çev. Derya Kömürçü), İstanbul: Everest Yayınları.
- Smith, Anthony D. (1986) *Ulusların Etnik Kökeni*, Ankara: Dost Kitabevi.
- Smith, Anthony D. (2004) Milli Kimlik, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Soysal, Ayşe Gün, "Zeki Velidî Togan", Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, C. 4, Milliyetçilik, İletişim Yayınları, I. Baskı, İstanbul, 2002.
- Soysal, Ayşe Gün, Ahmet Ağaoğlu (1869- 1939), The Life and Thought of a Turkish Nationalist During 1908- 1918, Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi University Graduate School of Social Sciences, İstanbul, 1995.
- Subhanberdina, K., S. Devitov, K. Sahov, "Kazak", Almatı, 1998.
- Şahin, Köksal (2009) Küreselleşme Tartışmaları Işığında, Ulus Devlet, 2.Baskı, Yeni Yüzyıl Yayınları.
- Şapolyo, Enver Behnan, Ziya Gökalp, İttihat ve Terakki ve Meşrutiyet Tarihi, İstanbul: Güven Basımevi, 1943.
- Şemsi, Müfit, Şemsi Paşa, Arnavudluk ve İttihat-Terakki, İstanbul: Nehir Yayınları, 1995.
- Şener, Abdüllatif, "İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin İktisadi ve Mali Politikaları (1908 - 1918)", Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1, Ankara, 1990.
- Şimşek, Orhan (2018) "Economic Nationalism: International Political Economy and Strategic Resource Policies", Economic Issues in Retrospect and Prospect, Jose Pires Manso ve Ahmet Arif Eren (eds), UK: IJOPEC Publication.

Kaynaklar

- Tanör, Bülent (1996) *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri: 1789-1980*, İstanbul: Afa Yayınları.
- “Talat Paşa’nın Anıları”, (Haz. Alpay Kabacalı), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tayfur, Kemal, “Osmanlı Balkanlardan Çekiliyor”, Atlas Tarih-Balkan Savaşlarının 100. Yılı Özel Sayısı, S. 16, İstanbul, 2012.
- Temo, İbrahim, *İttihat ve Terakki Anıları*, İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2013.
- Tesca, Angelo (2018) “Faşizmin Oluşum ve Gelişiminin Genel Şartları”, içinde Faşizm ve Kapitalizm, A. Thalheimer, A. Rosenberg, O. Bauer ve A. Tasca (eds.), İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Thalheimer A., Rosenberg, A. Bauer O. ve Tasca A. (eds.), *Faşizm ve Kapitalizm*, İstanbul, Ayrıntı Yayınevi, 2018.
- Togan, Zeki Velidî, *Hatıralar: Türkistan ve Diğer Müslüman Doğu Türklerinin Milli Varlık ve Kültür Mücadeleleri*, Ankara, TDV Yayınları, 1999.
- Togay, Muharrem Fevzi, Yusuf Akçura, İstanbul: Hüsnü Tabiat Basımevi, 1944.
- Toprak, Zafer (1985) “II. Meşrutiyet Döneminde Paramiliter Gençlik Örgütleri”, “II. Meşrutiyet Dönemi’nde Paramiliter Gençlik Örgütleri”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt:2, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Toprak, Zafer, “Aydın, Ulus-Devlet ve Popülizm”, *Türk Aydını ve Kimlik Sorunu*, (Der. Sabahattin Şen), Bağlam Yayıncılık, Ankara, 1995.
- Tunaya, Tarık Zafer, *Türkiye’de Siyasi Partiler*, C. III, İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları, 1989.
- Uzel, L., “1905 Yılında Kazak Elinde Başlayan Alaş Orda Hareketi ve Alaş Partisi”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, S. 122, 1997.
- Uzunçarşılı, İ. Hakkı, *Mithad Paşa ve Yıldız Mahkemesi*, Ankara: TTK Basımevi, 1967.
- Ülken, Hilmi Ziya (1992) *Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi*, İstanbul: Ülken Yayınları.
- Üstel, Füsun (1997) *Türk Ocakları 1912-1931*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Watson, Hugh Seton (1980) “Fascism, Right and Left”. in S. N. Eisenstadt (ed.) *Political Sociology: A Reader*. Jaipur: Rawat Publications.

Kaynaklar

- Weber, Max (1996) *Sosyoloji Yazıları*, (çev. Taha Parla), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Whittam, John (1995) *Fascist Italy*, Manchester: Manchester University Press.
- Yalçın, Hüseyin Cahit, *Siyasal Anılar*, İstanbul: Baha Matbaası, 1976.
- Yavuzoğlu, Arda (2004) 20. Yüzyılda Faşist Paranoya, İstanbul: Sayfa Yayınları.
- Yıldırım, Dursun, Zeki Velidî Togan ve Türkistan Milli Hareketi, Başkurt Üniversitesi, Ufa'da Sunulan Bildiri, 29 Eylül 1998.
- Yıldırım, Emre (2014) "Türkiye'de Milliyetçilik ve Milli Kimlik: Türkçülüğün Keşfi ve Ulus-Devletleşme Sürecinde Türk Milli Kimliği", *The Journal of Academic Social Science Studies*, Sayı 28, ss. 73-95.
- Yüce, Nuri, "Ahmed Zeki Velidî Togan"ın Yeteneği ve Bilgi Birikiminden Bazı Ayrıntılar", *Tarih Dergisi*, S. 53, (2011 / 1), İstanbul, 2012, s. 253 – 267.

Dergiler:

- Akın, Mahmut H. (2014) "Muhafazakâr Siyasal Kültürde Bir Sembol Olarak Necip Fazıl Kısakürek", *Muhafazakâr Düşünce*, Vol. 10, No 39, ss. 31-43.
- Akıncı, Abdulvahap (2012) "Modern Ulus Devletlerin Doğuşu", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 34, ss. 61-70.
- Akıncı, Abdulvahap (2014) "Milliyetçilik Kuramları", *Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, ss. 131-150.
- Aksakal, Erdi (2015) "Modernist Milliyetçi Kuramlar Işığında Türk Milliyetçiliğine Bakış", *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 54, ss. 203-222.
- Aktan, Coşkun Can (2007) "Muhafazakarlık ve Liberal Düşünce", *Köprü Dergisi*, Sayı 97, ss. 51-57.
- Alakel, Murat (2011) "İlk Dönem Cumhuriyet Türkiye'si Ulus İnşası Sürecinde Milliyetçilik ve Sivil-Etnik İkilimine Dair Teorik Tartışmalar", *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 5, Sayı 9, ss. 1-30.
- Altındağ, Nuray (2016) "Türk Milliyetçiliğinin Siyasallaşması ve Batı/Batılılaşma Algısı", *AÇÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, ss. 43-64.

Kaynaklar

- Altun, Altun (2016) “Küreselleşme Çağında Milliyetçilik ve Ulus-Devlet”, *International Journal of Academic Value Studies*, Cilt 2, Sayı 4, ss. 145-160.
- Aslan, Senem (2007) ““Citizen, Speak Turkish!”: A Nation in the Making”, *Nationalism and Ethnic Politics*, Vol 13, No: 2, ss. 245-272.
- Aydemir, Cahit, Güneş, Hüseyin H. (2006) “Merkantilizmin Ortaya Çıkışı”, *E-Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 15, 136 – 158.
- Aydın, Faruk (1987) “Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Türkçülük (1923–1945)”, *Yeni Türkiye*, Sayı 23–24.
- Bars, Mehmet Emin (2017) “Ziya Gökalp ve Türkçülük Üzerine Bazı Değerlendirmeler”, *Adnan Menderes Üniversitesi SBE Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, ss. 38-51.
- Başaran, Doğan (2018) “A Review on International Nationalism Approach of Betül Karagöz Yerdelen”, *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, Cilt III, Sayı I, ss. 99-120.
- Bayraktar, Özgür (2015) “Lider, Teşkilat, Doktrin’in İflası: Ülkücü Harekette 1980 Sonrası Dönüşüm, Bölünme ve İç Çatışma”, *Karamanoğlu Mehmet Bey Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 17, Sayı 28, ss. 35-40.
- Boztemur, Recep (2006) “Tarihsel Açından Millet ve Milliyetçilik: Ulus-Devletin Kapitalist Üretim Tarzıyla Birlikte Gelişimi”. *Doğu Batı*, Sayı 38, ss. 161-180.
- Bölükbaşı, Yusuf Ziya (2019) “Türkçü Turancı Milliyetçiliğin Düşünsel Temelleri Üzerine Bir İnceleme”, *Akademik Hassasiyetler*, Cilt 5, Sayı 10, ss. 45-60.
- Can, Nevzat “Şiddetin İdeolojik Yüzü ya da Faşizmin Korunan Baltası”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, ss. 1-10.
- Çancı, Haldun (2006) “Kuramsal Yaklaşımlar Çerçevesinde Milliyetçiliğin Niteliksel Sabitelerine Genel Bir Bakış”, *Review of Social, Economic & Business Studies*, Vol.9/10, ss. 233-246.
- Çelik, Celâleddin (2006) “Gökalp’in Bir Değişim Dinamiği Olarak Kültür Medeniyet Teorisi”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 21, ss. 43—63.
- Çınar, Alev; Arıkan, Burak (2002) “The Nationalist Action Party: Representing the State, the Nation or the Nationalists?”, *Turkish Studies*, Vol 3, No.1, 25-40.
- Çilliler, Yavuz (2015) “Modern Milliyetçilik Kuramları Açısından 19. Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu Fikir Akımları”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt. 10, Sayı. 2, ss. 45-65.

Kaynaklar

- Çoban, Melih (2012) "Milliyetçilik Teorileri", Türk Yurdu, Sayı. 295, ss. 345-351.
- Çolak, Çağrı (2016) "Türk Siyasal Hayatında Türkçülük Fikrinin Gelişmesine Yol Açan Etkenler", *TURAN-SAM*, Cilt 8, Sayı 29, ss. 63-71.
- Çöpoğlu, M. Onur (2017) "Avrupa'da Yükselen Popülist Aşırı Sağ Partiler: Özgürlükler ve Uluslar Avrupası (ENF) Grubu Üzerine Bir İnceleme", *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 7, ss. 1-17.
- Dural, B. (2005) "Kemalist Gelenek Karşısında Ana Damar Türk Muhafazakarlığının Tarihsel Seyri", *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, Sayı 4, ss. 195-214.
- Durgun, Şenol (2000) "Modern Devlet Olmanın Zorunlu Koşulu Ulus Devlet Midir?", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, ss. 109-124.
- Erdoğan, Mustafa (2004) "Muhafazakarlık: Ana Temalar", *Liberal Düşünce Dergisi*, Sayı 34, ss. 5-9.
- Erkal, Mustafa (2017) "Küreselleşme ve Ulus Devletler", *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, Cilt 55, Sayı 1, 91-104.
- Erkişi, Kemal (2017) "Uluslararası Politik İktisat Perspektifinde İktisadi Milliyetçiliğin Kavramsal Analizi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 10, Sayı 54, ss. 827-837.
- Erol, İbrahim (1992) "Ekonomi Açısından Devlet ve Piyasa", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 47, Sayı 3, s. 145-155.
- Ertan, Temuçin; Örs, Orhan (2018) "Milliyetçiliğin Müphemliği: Milliyetçilik Nedir?", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı 62, ss. 39-84.
- Genç, Ernur (2012) "Fuat Köprülü'nün Milliyetçilik Anlayışı", *Folklor Edebiyat Dergisi*, 2012, Sayı 71, ss. 47-82.
- Giray, Bahadır (2001) "Batı Literatüründe Milliyetçilik Tipolojileri ve Eleştirisi", *Türkiye ve Siyaset*, Sayı. 5.
- Greenfeld, Liah (1991) "The Emergence of Nationalism in England and France", *Research in Political Sociology*, Issue 5, pp. 333-370.
- Gülen, Ahmet (2015) "II. Dünya Savaşı'ndan 27 Mayıs'a İsmet İnönü'nün Söylemlerinde Kemalizm", *CTAD*, Yıl 11, Sayı 21, ss. 111-136.
- İplikçi, Alper (2017) "Johann Gottfried Herder'de Milliyetçilik Düşüncesi", *Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol 1, No 1, ss. 126-135.

Kaynaklar

- Karadağ, Ahmet, Yaman, Haluk (2018) “Üç Farklı Milliyetçilik”, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, ss. 84-108.
- Karyelioğlu, Selim (2012) “Ulus Devlet ve Milliyetçiliğin Tarihsel Dayanakları ve Küreselleşmenin Ulus Devlet ve Milliyetçilik Üzerindeki Etkileri”, ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar, Cilt 5, Sayı 1, 2012, ss. 137-164.
- Kodal, Tarık (2014) “Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Ocakları”, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 52, ss. 295-314.
- Korkut, Levent (2015) “Ulus Devletin Ortaya Çıkışından Günümüze Kadar Kamu Hukukunda Egemenlik Kavramlaştırmaları”, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt. 2, Sayı 1, ss. 31-78.
- Macit, Hanifi (2013) “Faşizmin Resmi Düşünürü: Giovanni Gentile”, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 50, ss. 55-64.
- Morin, Aysel; Lee, Ronald (2010) “Constitutive Discourse of Turkish Nationalism: Atatürk’s Nutuk and the Rhetorical Construction of the Turkish People”, Communication Studies, Vol. 61, No. 5, ss. 485-506.
- Nişancı, Şükrü ve Işık, Cemal “Etnisite Kavramının İdeolojik Serüveni”, Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 6, Sayı 9, 2015.
- Özer, M. Akif, Ufuk Ayhan ve İbrahim İrdem (2018) “Liberal Milliyetçilik ve Türk Milliyetçiliği: Bir Dikotomi Mi Yoksa Uygulanabilir Bir Argüman Mı?”, TESAM Akademi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, ss. 35-62.
- Peker, Hasan Sencer (2015) “Avrupa’da Merkantilist Uygulamalar ve Osmanlı Ekonomisi ile Bir Karşılaştırma”. Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, ss. 1-12.
- Peters, Michael A. (2018) “The Return of Fascism: Youth, Violence and Nationalism”, Educational Philosophy and Theory, Cilt 49, Sayı 14, ss. 674-678.
- Raenee, Kumar Mahesh (2013) “The Treatment of Anti-Colonial Nationalism an Indian Fiction in English”, International Journal of English and Literature, Vol 3, No 5, 2013.
- Rıfat Aydın (2018) “Ulus, Uluslaşma ve Devlet: Bir Modern Kavram Olarak Ulus Devlet”, Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, ss. 229-256.
- Seyrek, İsmail (2002) Küreselleşme Sürecinde İktisat Politikaları ve Yakınsama Tezi”, Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Özel Sayı, ss. 167-187.

Kaynaklar

- Şahin, Çağatay “Sosyal Darwinizm, Nazizm ve Hukuk İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, ss. 565-584.
- Şengül, Tuba (2007) “Siyasi Düşünce Akımları ve Tarih Ders Programlarındaki Düşünsel Değişim (1908-1930)”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 40, Sayı 1, s. 63-97.
- Topuz, Zuhâl Çalık (2016) “Küreselleşmenin Ulus Devlete Etkileri”, Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 3, ss. 13-26.
- Turan, Erol (2011) “Milliyetçilik Teorisinin Gelişimi ve Türk Milliyetçiliği”, Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, Sayı 1, ss. 135-147.
- Uğuz, Hülya. E.; Saygılı, Rukiye (2016) “Küresel Dünyada Ulus Devlet”, Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Sayı: 32, ss. 127-147.
- Üzümlü, Aytun M. (2019) “Tanımların Ötesinde Milliyetçilik: Kuramlar, Tartışmalar, Paradokslar”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı 89, ss. 325-334.
- Yalçın, Ruhtan, “Etnisite ve Milliyetçilik”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 2014, Cilt 69, Sayı 1, ss. 189-215.
- Yanık, Celalettin; Kara, Mustafa (2016) “Milliyetçiliğe Yönelik İki Kuramın Değerlendirilmesi: Modern Milliyetçi Kuram ve Etno-Sembolcü Milliyetçi Yaklaşım”, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016, Cilt: 7, Sayı: 1, ss. 559-582.
- Yesevi, Çağla Gül (2012) “Türk Milliyetçiliğinin Evrimi”, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, ss. 75-85.
- Yıldırım, Emre (2014) “Modernite ve Milliyetçilik: Modern Milliyetçilik Kuramları Üzerine” Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl 2, Sayı 6, ss. 23-37.
- Yıldızlı M. Emin; Pekacar, Çetin (2017) “Güneş Dil Teorisinin Gelişim Süreci”, IV. Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Sempozyumu, 26-28 Nisan 2017, Niğde ss. 483-487.

Tezler:

- DOĞAN, Hıdır, Milliyetçi Hareket Partisi'nin Kuruluş Dinamikleri ve İdeolojik Evrimi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.
- DOĞAN, Kasım, Cumhuriyet Dönemi Kimlik İnşası, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Sakarya, 2008.

Kaynaklar

İnternet Kaynakları:

BRİTT, Lawrance, The 14 Characteristics of Fascism, <https://ratical.org/ratville/CAH/fasci14chars.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2019).